

ՌԱԶԱՐԻԿ

ՊԱՇՏՆԱԹԵՐԹ ԼԻՐԱՆԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄՈՒՅԵԱՆ

Թիւ 3 - 2015

ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԵՐԿՈՒՍՏԵՔ

Ժողովուրդներու ու ազգերու գոյատեւման համար երիտասարդութիւնը անժխտելի դերակատարութիւն ունի: Միայն առողջ, պայծառ եւ կարգապահ սերունդն է, որ կրնայ ազգի մը լաւ ապագայ խոստանալ: ԼԵՄ-ը՝ իբրեւ երիտասարդական միաւոր, իր շարքերուն մէջ եղողներուն կը փոխանցէ դաստիարակութիւն մը, որուն ճամբով անոնց մէջ կը սերմանէ ո՛չ միայն պայծառ ու կարգապահ ըլլալու յատկանիշը, այլ նաեւ լաւ հայու, հետեւաբար Դաշնակցականի տիպարը ունենալու յատկանիշը:

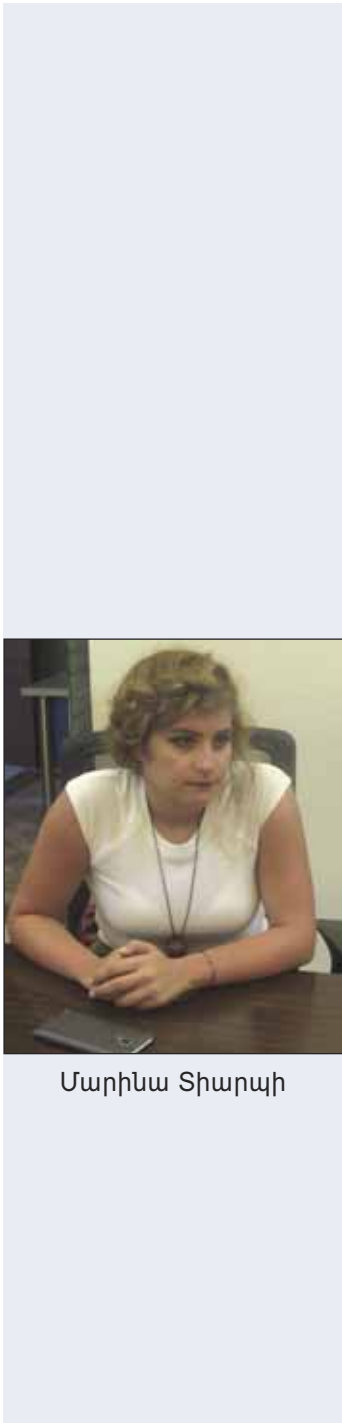
Քնականաբար դաստիարակութիւնը իր արդիւնքը պետք է տայ նաեւ գործնական դաշտին վրայ, աշխատանքի մը ընդմէջէն: 1973-էն՝ իր ստեղծման օրէն ի վեր, այդ նպատակին կը ծառայէ ԼԵՄ-ը՝ կազմակերպելով ու դաստիարակելով խոր սերունդը, որպէսզի սփիւռքեան պայմաններուն մէջ երիտասարդութիւնը գոյատեւէ եւ անվերջ աշխատանք մղէ՝ մինչեւ իր արդար դատի լուծումը:

Ասոր կողքին, ԼԵՄ-ը իր տարիներու գործունեութեան ընթացքին աշխատելաձեւի եւ աշխատանքի բնոյթի զարգացման հանգրուաններ ունեցած է (որոնք բոլորն ալ ծառայած են նոյն նպատակին), անոր առջեւ բացուած են տարբեր գործելադաշտեր: Այս շրջագիծին մէջ կը գտնուի միութեան սրտին խօսող «Դէպի Երկիր» կարգախօսի գործնականացման ծրագիրներէն մէկը՝ միութեան յաջորդաբար 6-րդ տարին ըլլալով կազմակերպած «Անուշ հայրենիք» ծրագիրը, որ նաեւ դաստիարակչական բնոյթ եւ ազդեցութիւն ունի բոլոր մակարդակներու վրայ, թէ՛ կազմակերպող-գործադրող, եւ թէ Զայաստանի պատանի, երիտասարդ, մտայնութիւն եւ գաղափար գործօններուն վրայ:

Այս տարի 6-րդ տարին ըլլալով ԼԵՄ-ը կը յաջողի «Անուշ հայրենիք» ծրագիրը իրագործել երեք տարբեր շրջաններու մէջ: Գործուղումները կեդրոնացան Զայաստանի Կոտայք մարզի Աբովեան ու Զրազդան, ինչպէս նաեւ Արցախի Մարտունի շրջաններուն մէջ, ուր մօտաւորապէս 700 պատանիներ համախմբուեցան ԼԵՄ-ի գործուղուած ընկերներուն շուրջ, որոնք իրենց փոխանցեցին հոգեկան, մտային, ֆիզիքական եւ ընկերային դաստիարակութիւն: Մէկ խօսքով՝ համապարփակ դաստիարակչական ծրագիր:

Ապագայի սահմաններու ճշդումը, որդեգրուելիք ուղղութիւնները վերապահուած են երիտասարդութեան... Առողջ, պայծառ եւ կարգապահ սերունդին, որ իր ձեռքին ունի յաջողութեան կամ ձախողութեան բանալին: Լաւագոյն յաջողութեան հասնելու համար անհրաժեշտ է գործնական աշխատանք: Կը հաւատանք, որ «Անուշ հայրենիք» ծրագիրը երկուստեք ազդեցութիւն ձգած է՝ թէ՛ ԼԵՄ-ական գործուղուած ընկերներուն, եւ թէ հայ պատանիին վրայ:

ՀՅԴ ԼԵՄ-Ի «ԱՆՈՒՇ ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԾՐԱԳԻՐԸ՝ ՀՐԱԶԳԻԱՆԻ, ԱԲՈՎԵԱՆԻ ԵՒ ՄԱՐՏՈՒՆԻ ՄԷՋ

Մարիա Տիարաչի

Հօր հայրենիք ունենալու տեսլականով եւ անոր ծառայելու միտումով այս տարի յաջորդական 6-րդ տարին ըլլալով , ՀՅԴ ԼԵՄ-ի Կեդրոնական վարչութիւնը նախաձեռնեց ու կազմակերպեց «Անուշ հայրենիք» ծրագիրը, որուն իրագործման համար 21 ԼԵՄ-ական ընկեր-ընկերուհիներ գործուղուեցան Հայաստան եւ Արցախ՝ պատանիներուն ընկերային-դաստիարակչական եւ այլ բնոյթի ծրագիրներ իրականացնելու, նոր թափ ու շունչ տալու անոնց եւ հայրենի հողին վրայ գործելու առաքելութենէն հոգեպէս սնանելու նպատակով:

ԼԵՄ-ականներուն իրականացուցած ծրագիրին ու գործունեութիւններուն մասին մօտէն տեղեկանալու նպատակով հարգազրոյց մը կատարուեցաւ գործուղուած ԼԵՄ-ականներ՝ Մարիա Տիարաչիին, Մարիթա Պարտագճեանին, Պետրոս Իզմիրլեանին, ինչպէս նաեւ Կեդրոնական վարչութեան անդամ Վարդան Գասարճեանին հետ:

Գործուղման ընդգրկած տարածքներուն եւ ապա ծրագիրին մասին խօսելով՝ Մարիա Տիարաչի յայտնեց, թէ 21 ԼԵՄ-ականներ 29 յուլիսին գործուղուեցան Հայաստան եւ Արցախ: Ծրագիրը, որ սկսաւ 3 օգոստոսին ու աւարտին հասաւ 15-ին, կ'ընդգրկէր Հայաստանէն Հրազդան, Աբովեան եւ Արցախէն Մարտունի տարածքները. իւրաքանչիւր շրջանին համար 7 ԼԵՄ-ականներ նշանակուած էին: Ծրագրի նախապատրաստական աշխատանքներուն մասին ան ըսաւ, թէ իրենց մեկնելէն 5 օր առաջ Կեդրոնական վարչութենէն երկու ներկայացուցիչներ ԼԵՄ-ական ընկերոջ մը հետ ուղղուեցան Հայաստան կեցութեան եւ ծրագրի իրագործման վայրին վերաբերեալ դասաւորումներ կատարելու: Իսկ Մարիթա Պարտագճեան ըսաւ, թէ աշխատանքները սկսան Լիբանանէն: «Մեր մեկնելէն շաբաթներ առաջ ժողովներ կը գումարէինք, հանդիպումներ կը կազմակերպէինք, որպէսզի պատրաստուինք ծրագրի գործադրութեան: Նախատեսուած ծրագիրը ԼԵՄ-ականներու աշխատանքով առաջ եկաւ եւ կ'ընդգրկէր ՀՅԴ-ի պատմութիւն, Արցախի ազատագրական պայքար, դրուագներ, դաստիարակչական բնոյթի գրոյցներ, տեսերիզներ, ձեռնային աշխատանքներ, երգի ուսուցում, ընկերային եւ առողջապահական գիտելիքներ, մարզական խաղեր եւ այլն»:

Գործուղուածներու տպաւորութիւններուն եւ զգացումներուն մասին Մարիթա Պարտագճեան ըսաւ. «Ոգեւորուած էինք, որովհետեւ կ'ուզէինք բան մը տալ հայրենիքի պատանիներուն: Հիացած մնացինք անոնց խանդավառութեան. մեզ գոհ պահողը անոնց ունկնդրելու եւ բան մը սորվելու ցանկութիւնն էր: Ուրախութեամբ կը հետեւէին մեր բոլոր ներկայացուցիչներուն»: Իսկ Պետրոս Իզմիրլեան ըսաւ. «Մենք՝ գործուղուող-

ներս, պատանի եղած ենք եւ գիտենք, թէ մեր վարիչները ինչպիսի՞ գուրգուրանք կը տածէին մեզի նկատմամբ: Մեր նպատակն էր նաեւ երթալ ու հայրենի պատանիներուն տալ այդ գուրգուրանքը, անոնց մէջ սերմանել Դաշնակցութեան ոգին, գաղափարները: Մենք հանգիստ վերադաձանք, որովհետեւ մեր առաքելութիւնը լիովին կատարեցինք: Պետրոս Իզմիրլեան պատմեց, թէ ինչպէ՛ս պատանիները կը վերոյիշէին նախորդ տարիներուն իրենց ստացած գիտելիքները՝ մանրամասնութիւններով. օրինակ տալով՝ պատմեց. «Առաւել ոգեւորուեցանք ու հպարտ զգացինք, երբ պատանիները Լիզպոնի տղոց գործունեութեան մասին մանրամասնօրէն պատմեցին, եւ շատեր երգը անգիր երգեցին»:

Ինչ կը վերաբերի ծրագրին մասնակցող պատանիներու թիւին, Պետրոս Իզմիրլեան ըսաւ. «Երբ Աբովեան հասանք, տեսանք, որ մեզի կը սպասէ 450 պատանի: Կարելի չէր այդքան մեծ թիւ ստանձնել քանի մը ընկերով միայն: Վերջապէս ոչ մէկը նեղացնելու բոլոր միջոցները օգտագործեցինք ու յաջողեցանք թիւը պակսեցնել 280-ի»:

Մարիթա Պարտազճեան ըսաւ, թէ պատասխանատու կազմին թիւը եթէ աւելի ըլլար, իրենք սիրով կրնային ընդունիլ եկող բոլոր պատանիները: Զրագդանի պարագային 180 պատանի ունեցած են առաջին օրը, իսկ երկրորդ օրը՝ 280: Իսկ Մարինա Տիարպի նշեց, թէ Մարտունիի ճամբարին մասնակցողներուն թիւը հասած է 180-ի: Կլիմայի աննպաստ ըլլալը քիչ մը դժուարութիւն ստեղծած է, եւ ստիպուած եղած են որոշ ծրագիրներ փոփոխութեան ենթարկելու՝ խուսափելու համար զօրաւոր տաքէն: Ան հաստատեց, թէ ԶՅԴ Արցախի երիտասարդական միութիւնը շատ օգտակար դարձած է իրենց աշխատանքին, ապա ըսաւ՝ 7-8 տարեկան մանուկները Արցախի բարբառով միայն կրնային հաղորդակցիլ: Սկզբնական շրջանին մեծ դժուարութիւն ունեցանք, բայց երիտասարդականի ընկերներէն քանի մը հոգի օգնեցին մեզի, որ մեր ներկայացուցածը հասկնալի դառնայ յատկապէս տարիքով փոքրերուն: Զրագդանի պարագային, Մ. Պարտազճեան նշեց, թէ ԶԵՄ-ական ընկերուիներ օգտակար դարձան, իսկ Աբովեանի պարագային Պ. Իզմիրլեան ըսաւ, թէ ԶԵՄ-ական ընկերներ չկային իրենց հետ, բացի ընկերուիիէ մը:

Պատասխանելով մեր հարցումին, թէ պատանիները հետագային որքանով պիտի ազդուին ԼԵՄ-ականներու ներկայութենէն եւ Դաշնակցութեան մօտեցնելու իմաստով որքա՞ն ժամանակ կ'ենթադրէ նման գործուղումներու դաստիարակչական ծրագիրը, Պետրոս Իզմիրլեան ըսաւ, թէ Աբովեանի պարագային պատանեկան ակումբին դռները ամէն օր բաց պէտք է մնան պատանիին համար, քանի մը ժամ ակումբը բաց պահել առանց պատասխանատուի՝ բան չի փոխեր: Պատանեկանի վարիչները պէտք է շատ հոգ տանին փոքրիկներուն: Եթէ կ'ուզենք, որ այս ճամբարները շարունակուին եւ իրենց նպատակին հասնին, պէտք է անձնուէր դաշնակցական երիտասարդներ շաբաթական հերթականութեամբ աշխատին պատանիներուն հետ, սորվեցնեն ու դաստիարակեն: Աշխատանքը պէտք է հետապնդել: Իսկ Մարինա Տիարպի ըսաւ, թէ Մարտունին նոյն պատկերը չի ներկայացներ: Զոն պատանեկան միութիւնը աշխուժ է, մեծ աշխատանք կը տարուի շնորհիւ վարիչուիին, որուն մօտէն ծանօթացանք: Մեր կեցութեան ընթացքին ու քաջալերուած ճամբարէն՝ ամէն օր պատանիներ դիմում կը ներկայացնէին պատանի ըլլալու:

Մարիթա Պարտազճեան պատասխանելով նոյն հարցումին՝ ըսաւ, թէ իրենց կազմակերպած ճամբարները մեծ ազդեցութիւն կ'ունենան պա-

Պետրոս Իզմիրլեան

Մարիթա Պարտազճեան

տանիներուն վրայ եւ երկար պիտի մնան անոնց յիշողութեան մէջ: Զրագրանի պատանեկանն ալ կոչուեալ լաւ աշխատանք կը տանի: «Կը հաւատանք, որ ճամբարները անպայման կը նպաստեն, որ պատանեկան միութիւնը աւելի հզօր ըլլայ Զրագրանի մէջ», ըսաւ ան:

Ճամբարականներու ծնողներուն հետ յարաբերութեան անդրադառնալով՝ Պետրոս Իզմիրլեան ըսաւ, որ ծնողները կը տեսնէին, թէ մենք ինչպէ՛ս կը սորվեցնէինք պատանիներուն մնալ հայ, մնալ դաշնակցական: Ծնողները բազմիցս արտայայտուեցան, թէ իրենց գաւակները մեզմէ սորվածն ու հասկցածը կը պատմէին տնեցիներուն՝ զիրենք ալ խանդավառելով այն աստիճան, որ շատեր փափաքած են ներկայ ըլլալ յայտագիրներուն: «Կրնանք ըսել, թէ վերջին օրը՝ հանդէսին, ծնողները բոլորիս յայտնեցին իրենց գոհունակութիւնը եւ շնորհակալ եղան մեր տարած աշխատանքին համար: Անոնք իրենց յուզումը չէին կրնար զսպել ի տես իրենց գաւակերուն խանդավառութեան: Բաժանումը յուզիչ էր: Մենք ալ ուրախ էինք, որ յաջողած ենք: Զիմա հոսկէ համացանցի հաղորդակցութեան ծրագիրներուն ընդմէջէն կը շարունակենք կապ պահել պատանիներուն հետ»:

Մարիթա Պարտազճեան ըսաւ, որ պատահեցան պարագաներ, երբ պատանիներ վերջին օրը միացան մեզի, իսկ երբ հարց տուինք պատճառը, ըսին, թէ հազիւ կրցած են համոզել իրենց ծնողները, որ թոյլ տան գալու ճամբարի: Բայց ընդհանուր առմամբ ընտանիքները շատ ուրախ էին մեր ներկայութեամբ ու աշխատանքով: Անոնք շատ հիւրասեր էին:

Մարինա Տիարպի ըսաւ. «Մեր ծրագիրը ամբողջութեամբ եւ աւելիով յաջողցուցինք: Զոգեպէս գոհ ենք մեր տարած աշխատանքէն: Ծամբարականներուն պատանի ըլլալու ցանկութիւնը արդէն մեզ բաւարարած է»: Իսկ Մարիթա Պարտազճեան ըսաւ, թէ Զրագրանի ծրագիրն ալ լրիւ յաջողած է: Դժուարութիւններու բնաւ չհանդիպեցան:

Գործուղման նիւթական բաժնին վերաբերող հարցումին պատասխանելով Կեդրոնական վարչութենէն Վարդան Գասարճեան յայտնեց, թէ գործուղման ծախսերը կարելի եղաւ հոգալ բարերարներու նուիրատուութեամբ եւ Կեդրոնական կոմիտէի յատկացումով:

Պատասխանելով մեր հարցումին, թէ ծրագիրը որքանով օգտակար պիտի դառնայ հայրենիքի դաշնակցական կառոյցներուն՝ Մարիթա Պարտազճեան վստահեցուց՝ ըսելով, որ տեսնելով մեր աշխատանքը՝ պատանիները աւելի պիտի մօտենան Դաշնակցութեան, իսկ Մարինա Տիարպի ըսաւ. «Զայրենիքի երիտասարդականը կազմակերպական առումով մեզմէ կրնայ օգտուիլ: Երկար ժամանակի վրայ, վստահ եմ, որ արդիւնքի կը հասնինք. օրինակ՝ հիմակուան երիտասարդները նախկին ճամբարականներ եղած են, եւ հիմա իրենք կը դաստիարակեն: Ծամբարականներուն տուինք Դաշնակցութեան շունչն ու ոգին: Իրենք տեսան ու ապրեցան մեր զգացումները: Ուզեցին դաշնակցական ըլլալ, որովհետեւ սիրեցին գաղափարները, որոնք մենք մեր ձեռով ներկայացուցինք, կը հաստատեմ, որ կամաց-կամաց աւելի լաւ պիտի ըլլայ պատկերը»:

Վարդան Գասարճեան ըսաւ, լաւապէս սերտած ըլլալով Զայաստանի պայմանները անցնող տասնամեակներուն, 70 տարի խորհրդային իշխանութեան վարչակարգը, որմէ ետք Դաշնակցութեան հալածանքի շրջանը, բնական է, որ ժողովուրդին զգալի տոկոսը այնքան ալ գաղափար չունենայ Դաշնակցութենէն: Դաշնակցութեան մասին լսեցին շատեր Արցախի ազատագրական պայքարի օրերուն: Զետեւաբար կազմակերպուած այս ճամբարները լաւ առիթներ են ցոյց տալու հասա-

րակութեան, թէ ինչպիսի՛ հսկայ կուսակցութիւն է Դաշնակցութիւնը, որ ուժ կը ներկայացնէ, եւ որուն երիտասարդական կառոյցները աշխարհի չորս կողմերէն կ'ուղղուին հայրենիք ու աշխատանք կը տանին պատանիներուն հետ՝ զանոնք դաստիարակելով ու բարոյապէս օժանդակելով: Անցեալ տարի Յրազդանի մէջ պատանեկան միութիւն չկար, իսկ այս տարի երբ կրկին գացինք Յրազդան, տեսանք, որ 25 հոգինոց պատանեկան խումբ մը արդէն կազմուեր է , եւ ճամբարականներուն թիւը մեծ աճ արձանագրած է:

Հարց տուինք, թէ ինքզինք կ'արդարացնե՞ք եւ կ'արժե՞ տարեկան 5-6 ուսանողական երիտասարդական միութիւններէն աւելի քան 70-80 գործուողներու մեկնումը Հայաստան եւ Արցախ, բաւական լուրջ գումարներու յատկացումը, կառոյցներու եւ ուժերու լարումը:

Պետրոս Իզմիրեան պատասխանեց, որ եթէ կը հաւատանք Դաշնակցութեան գաղափարին, ուրեմն հաստատ կ'արժէ: Իսկ Վարդան Գասարճեան ըսաւ, որ այս գործուողները սնունդ կու տան ո՛չ միայն Հայաստանի եւ Արցախի պատանիներուն, այլ նաեւ՝ գործուողներուն, որոնք հայրենի հողին վրայ կ'աշխատին ու կը տանին իրենց առաքելութիւնը, հայրենիքը կը տեսնեն իրենց աչքերով: Այս ծրագիրը կամուրջ է Հայաստանի եւ սփիւռքի միջեւ, որքան ալ գումարներու կարօտի, ինդիք չկայ, այնքան ատեն որ ծրագիրը կը ծառայէ հայրենիքի եւ սփիւռքի մերձեցման: «Դէպի Երկիր» կարգախօսը այս աշխատանքին միջոցով կ'իրականացուի:

Մարինա Տիարպի. «Ուշագրաւ էր ՀԵՄ-ականներու պատրաստուածութիւնը՝ որպէս գաղափարապաշտ դաշնակցականներ: Անոնց հետ աշխատանքը շատ հաճելի էր, կրցանք զիրար ամբողջացնել»: Վարդան Գասարճեան ըսաւ, թէ հայրենիքի պատանեկան կառոյցներուն պարգապէս կը պակսի կազմակերպութիւն, որովհետեւ կազմակերպական գետնի վրայ նկատելի էր փորձառութեան պակաս:

Մարինա Տիարպի ըսաւ, որ լաւ պիտի ըլլար, եթէ տարուան մէջ տարբեր ժամանակներ Հայաստանէն ու Արցախէն երիտասարդներ գան մեր շրջանը ու տեսնեն մեր կազմակերպութիւնը, ծանօթանան այստեղի աշխատանքներուն, գործելաձեւին կազմակերպական կառուցուածքին, ապա լիցքաւորուած՝ վերադառնան երկիր ու իրականացնեն՝ ի՛նչ հարկաւոր է, որովհետեւ յստակ է, որ կազմակերպական գետնի վրայ իրենք ունին որոշ դժուարութիւն: Գործուողները լաւագոյն միջոցն են ամրապնդելու եւ ընդարձակելու սփիւռքի եւ հայրենիքի երիտարարականի կապերը եւ համագործակցութիւնը խորացելու:

Իսկ Մարիթա Պարտազճեան ըսաւ, թէ ինդիքը գալու ու երթալու մէջ չէ, նախընտրելի է մենք երթանք, որովհետեւ կ'առաջնորդուինք «Դէպի Երկիր» կարգախօսով ու զայն իրականացնելու աշխատանք կը տանինք: Մեր գործուողներէն մենք ալ կ'օգտուինք, իրենք ալ: Կարելի է նաեւ աւելի երկար ժամանակով մնալ հայրենիք ու տանիլ աշխատանքներ աւելի երկար ժամանակի վրայ:

Իբրեւ վերջին խօսք՝ Պետրոս Իզմիրեան ըսաւ, թէ պատանիները մեր գուրգուրանքը տեսնելով՝ բոլորը յուզուեցեան ու լալով բաժնուեցան մեզմէ: Մարինա Տիարպի աւելցուց. «Ես բոլորովին թարմացած ու նոր եռանդով վերադարձայ Արցախէն ու կը պատրաստուիմ յառաջիկայ տարուան ծրագրին»: Իսկ Մարիթա Պարտազճեան ըսաւ. «Մեր կատարած զոհողութիւնը մեծապէս արժեւորուեցաւ, հետեւաբար մեր ծրագիրը յաջողած է»:

Վարդան Գասարճեան

ԿՈՏԱՅՔԻ ՄԱՐԶ - ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

1-Աշխարհագրություն

Կոտայքը կը գտնուի Արարատեան դաշտի հիւսիսարեւելքը, Զրազդան եւ Ազատ գետերուն միջեւ՝ Կոտայքի սարաւանդին վրայ:

Մարզի գետերէն Զրազդանը, Գետառը եւ Ազատը ունին ոռոգիչ նշանակութիւն: Իսկ Ակնա լիճի (բարձրութիւնը 3032 մէթր) ջուրերով կ'ոռոգուին ամառնային արօտավայրերը:

2-Կլիմա

Կլիման, ըստ բարձրութեան, այլազան է ու փոփոխական. տաք ու չոր ցամաքայինէն մինչեւ ձիւնամերձը: Օդի տարեկան միջին ջերմաստիճանը կը տարուբերի 10°C-էն մինչեւ 2.5°C (Աժդահակի գագաթին), յունուարին ցած վայրերը՝ 4.5-5°C:

3-Բնութիւն

Կենդանական աշխարհին բնորոշ են լեռնատափաստանայինները՝ գայլ, աղուէս, լուսան, կզաքիս, գորշուկ, նապաստակ եւ այլն:

4-Օգտակար հանածոներ

Հանքային հարստութիւններէն արդիւնաբերական նշանակութիւն ունին Աբովեանի երկաթի հանքավայրը, քարաղի, շինանիւթերու (պեմլիտ, պագալտ, տուֆ...) հանքավայրերը: Կան հանքային ջուրերու (Արզնի) եւ բարձրորակ անուշահամ ջուրերու աղբիւրներ (Ալափարս Քառասունակն):

5-Պատմութիւն

Ա-Նախապատմութիւն

Կոտայքի արեւմտեան մասը հին ժամանակներէն կը մտնէ Այրարատ նահանգի Կոտայք, իսկ արեւելեանը՝ Մազազ գաւառներու մէջ: Կոտայք գաւառի մասին տեղեկութիւններ պահուած են 7-րդ դարու «Աշխարհացոյց»-ի մէջ եւ հայ մատենագիրներ Սեբեոսի, Թովմա Արծրունիի, Ասողկի, Կիրակոս Գանձակեցիի, Ստեփանոս Օրբելեանի եւ Չաքարիա Քանաքեռցիի մօտ, հայկական հին ձեռագիրներու մէջ:

Արշակունիներու ժամանակ Կոտայքը կը պատկանէր հայոց արքունիքին, իսկ 5-էն 7-րդ դարերուն, ըստ որոշ տուեալներու, Ամատունեաց նախարարական տան:

Թուրք-պարսկական տիրապետութեան օրօք բաժնուած էր Երեւանի խանութեան Կըրիս-Բուլաղի եւ Գսանի-Բասարի մահալներուն (գաւառ) միջեւ: Արեւելեան Յայաստանը Ռուսիոյ միացուելէն եւ Երեւանի նահանգը կազմուելէն ետք (1849) Կոտայքը մտաւ այդ նահանգին մէջ: Բնակչութիւնը հիմնականօրէն կը զբաղէր երկրագործութեամբ, անասնապահութեամբ, այգեգործութեամբ: Շրջանին մէջ չկային արդիւնաբերութիւն եւ քաղաքներ: Մինչ գիւղերը այդ օրերուն փոքր էին եւ անբարեկարգ:

Բ-Խորհրդային տարիներու պատմութիւն

Խորհրդային իշխանութեան առաջին տարիներուն, մինչեւ 20 հոկտեմբեր 1925-ը, Կոտայքը որպէս գաւառակ եղած է Երեւանի գաւառի մէջ, այնուհետեւ դարձած առանձին շրջան: Կոտայքը

Յայաստանի յետամնաց գիւղատնտեսական շրջաններէն էր: Հոն ապրող 1700 գաղթական ընտանիքներ բառացիօրէն ընչազուրկ էին եւ անօթեան: Հանգրուանային ձեւով գաղթականներուն համար յատկացուեցան գիւղատեղեր, ուր 1922-1925 ժամանակահատուածին անոնք բնակութիւն հաստատեցին: Գաղթական ընտանիքները բնակեցան լեռնային Սարանիստ (Թութիա), Չովաշէն (Ղալլաքլու), Աստղաբերդ (Կրզկալա), Սեւաբերդ (Ղարաղալա), Ողջաբերդ, Գեղադիր (Զյարփիչլու), Յացաւան (Ավդալար), Գետամէջ (Զեթրան) գիւղերուն մէջ: Շրջանի բնակչութեան մօտ 95 առ հարիւրը անգրագետ էր: Գիւղերուն մէջ սկսաւ անգրագիտութեան վերացման արշաւը, եւ հաստատուեցան տարրական դպրոցներ:

Կոտայքի առաջին արդիւնաբերական ձեռնարկութիւնը՝ Արզնիի հանքային ջուրերու գործարանը, հիմնուած է 1927-ին: 1928-ին հոն կառուցուած է նաեւ Յայաստանի առաջին առողջարանը:

Գ-19-րդ դարու 50-70-ական թուականներուն

Համաշխարհային Բ. պատերազմի յաջորդող տարիներուն զգալի փոփոխութիւններ տեղի ունեցան Կոտայքի տնտեսութեան կառոյցին մէջ, աննախընթաց չափով աճեցաւ արդիւնաբերութեան կշիռը շրջանի տնտեսութեան ընդհանուր հաշուեկշիռին մէջ: Կառուցուեցան 12 կարելոր արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններ, որոնց շարքին՝ Արզնիի ապակիի (1950), բիւրեղապակիի (1969), Նոր Յաճընի քարերու (1958), Աբովեանի կիսահաղորդիչներու (1965) ու երկաթ-պէթոնի գործարանները, Աբովեանի կահոյքի գործարանը (1964) եւ այլ ձեռնարկութիւններ: Կոտայքի մէջ են նաեւ Աբովեանշին եւ Երճանշին շինարարական գործարանները:

Արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններուն կողքին շրջանին մէջ հաստատուեցան Նոր բնակավայրեր՝ Նոր Յաճըն, Արզնի քաղաքատիպ աւանները:

6-Բնակչութիւն

Կոտայքի մարզին մէջ կը բնակին 328.900 անձեր (2002-ի տուեալներ)՝ հայեր (99 առ հարիւր) ռուսեր, ուքրանացիներ, ասորիներ, քիւրտեր եւ այլն: Միջին խտութիւնը 1 քառակուսի քիլոմէթրի վրայ՝ 157,4 մարդ, տարածուած 2089 քառակուսի քիլոմէթրի վրայ: Մարզը կը հաշուէ 33 բնակավայր, որոնց հիմնական մասը կեդրոնացած է Գետառի, Յրագդանի, Ագատի հովիտներուն մօտ,

մնացածը տեղակայուած է Գեղամայ լեռնաշղթայի լանջերուն:

7-Մշակոյթ

Կոտայքի մէջ կը գործեն 39 դպրոցներ (որոնցմէ 21 միջնակարգ)՝ 18.100 աշակերտով, 13 մանկապարտէզ (շուրջ 620 երեխաներու համար): Կոտայքի մէջ կը գտնուի Երեւանի անասնաբուծական-անասնաբուժական հիմնարկի տարրալուծ ա ը ա ը , գիւղատնտեսութեան նախարարութեան պտղա-բանջարաբուծական կայանը ու ծխախոտի հայկական փորձակայանը:

Մարզը ունի 36 գրադարան (200.000 հատ գիրք), 35 մշակոյթի տուն եւ ակումբ, 11 շարժապատկերի սրահ: Մարզին մէջ լոյս կը տեսնէ «Արշալոյս» շրջանային թերթը:

Կոտայքը հարուստ է նաեւ պատմամշակութային կառոյցներով: Այստեղ կը գտնուի Ալափարսի Ս. Աստուածածինի տաճարը, Ս. Վարդան զօրա-

վար եկեղեցին (5-րդ դար), Ս. Յովհաննէս եռախորան եկեղեցին (4-րդ դար), Թուխ Մանուկ մատուռ-պաշտամունքի վայրը (Քրիստոսէ առաջ 2-րդ հազարամեակ), Այլաբերդ-Սանգայառ ամրոցը (քարէ դար), Աբովեանի (Էլար) կիկլոպեան ամրոցը եւ ուրարտական սեպագիր արձանագրութիւնը, Գառնիի ամրոցը, հեթանոսական տաճարը (Ա. դար) ու միանաւ եկեղեցին (4-րդ դար), Ողջա-

բերդի գմբէթաւոր եկեղեցին (5-րդ դար), Արզնիի քառաբսիդ եկեղեցին (6-րդ դար), Պտղավանքի գմբէթաւոր դահլիճը (6-րդ դար), Արամուսի տաճարը (6-րդ դար), Առինջի՝ Չագավանքը (7-րդ-8-րդ դարեր) ու միջնադարեան ամրոցը, Ջրվեժի խաչածէ եկեղեցին (7-րդ դար), Գեղարդի վանքը (12-13-րդ դարեր), Կապուտանի երկյարկանի եկեղեցին (14-րդ դար), Բջնիի Ս. Աստուածածին, Ս. Սարգիս եկեղեցիները եւ ամրոցը, Եղուարդի Ս. Աստուածածին եկեղեցին, Կեչառիսի վանքը, Մաշտոց Յայրապետ եկեղեցին եւ այլն:

«ԱՆՈՒՇ ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

Անցեալ տարի ՀՀԴ Լիբանանի երիտասարդական միութեան նախաձեռնած «Անուշ հայրենիք» ճամբարը մեծ արձագանգ գտաւ Արուսեան քաղաքում: Ամբողջ տարուայ ընթացքում ծնողները դիմում էին ճամբարի առջեւ իր հիւրընկալ դռները բացած Արուսեան քաղաքի թիւ 4

աւագ դպրոցի տնօրինութեանը եւ առաջարկում անպայման այս տարի եւս երեխաների համար կազմակերպել ճամբար:

Դպրոցի մանկավարժները ըմբռնումով մօտեցան հարցին: Բնակչութեան ընկերային-տնտեսական այս ծանր վիճակում յոյսի շող էր այդ ճամբարը: Կտրել երեխաներին փողոցից, բարկ արելից ու ի մի բերել մի տեղ, կրթել հայրենասիրական ոգով, սովորեցնել ազգային, ժողովրդական երգեր, ծանօթացնել հայ ժողովրդի պատ-

մութեան կարեւորագոյն անցքերին, ազգային մտածողութիւն սերմանել երեխաների հոգում: Այդ էր պատճառը, որ ՀՀԴ եւ Արուսեանի թիւ 4 աւագ դպրոց դիմեցին շուրջ 400 աշակերտներ՝ Արուսեան քաղաքի գրեթէ բոլոր դպրոցներից եւ Նոյնիսկ շրջակայ գիւղերի 8-14 տարեկան աշակերտներ:

Այս տարի եւս համագործակցելով ՀՀԴ-ի համակարգողների հետ դպրոցը մի անգամ եւս աշակցեց այս անչափ կարեւոր նախաձեռնութեանը եւ գրկաբաց ընդունեց ճամբարի խմբապետերին եւ կրկին ամառային տապին դպրոցի միջանցքներն ու դասարանները շուրջ 10 օր լցուեցին մանկան խինդով ու ճիչով, դպրոցի պատերից ներս հնչեցին ազգային, հայրենասիրական, ժողովրդական երգեր, արտասանութիւններ, հայ ժողովրդի ազգային ազատագրական շարժման նուիրեալների մասին պատմող պատառներ, նկարներ, յուշեր: Եւս պատմութիւն դարձաւ «Անուշ ճամբարը»:

Մինչեւ հիմա ծնողներն ու աշակերտները՝ նախկին ճամբարականները ոգեւորուած մէկը միւսին պատմում են ճամբարային անակնկալներից ու առօրեայից:

Նորիկ Զեչիշեան

Արուսեան քաղաքի թիւ 4 աւագ դպրոցի տնօրէն

Յիշում եմ 14 անմոռանալի օրերը եւ ուզում, որ Նորից ու Նորից գնամ ու տեսնեմ ընկերներիս ու խմբապետներին: Այդ 14 իւրայատուկ օրերի ընթացքում ես ձեռք բերեցի շատ լաւ ընկերներ, որոնց հետ մինչեւ հիմա կապ եմ պահպանում: Ծամբարի վերջանալուց յետոյ ուզում էի Նորից գնալ, քանի որ օրս դարձել էր մի տեսակ անսովոր: Ծատ եմ կարօտել իմ խմբապետ ընկեր Արամին եւ ընկերուհի Շաղիկին: Այդ 14 օրուայ ընթացքում մենք ստացանք շատ գիտելիքներ մեր հայրենիքի եւ հայ սփիւռքի մասին: Նրանց շնորհիւ մենք սկսեցինք աւելի շատ սիրել Հայաստանից դուրս, բայց հոգով Հայաստանում ապրող մեր հայրենակիցներին:

Եւ վերջում՝ սիրելի խմբապետներ, ես շատ կ'ուզեի, որ յաջորդ տարի եւս դուք այցելէք Հայաստան եւ լինեք մեզ հետ...

Վաչէ

* * *

Ես ուրախ եմ, որ այս ամառային արձակուրդի 14 օրերը անցկացրի աւագ ընկերների, ընկերուհիների հետ ... Ես ինձ երջանիկ եմ համարում, որ ունեցայ այդպիսի ընկերներ: Ես շատ բան սովորեցի իմ աւագ ընկերներից. սովորեցի հայրենասիրական երգեր, ունեցել եմ անմոռանալի պահեր: Գուցէ դուք տուիք ուղի, որով ամեն հայ առաջ գնայ՝ յարգելով իր հայրենիքը: Շատ շնորհակալ եմք, որ մեզանից հեռու գտնուելով միշտ մեր կողքին եք կանգնած... Շատ ուրախ կը լինեմ, որ նորից հանդիպեմ ձեզ:

Անի Պատասեան

* * *

Ես շատ հիացած եմ 2015 թուականի «Աբովեանի ճամբար»-ով: Իմ տպաւորութիւնները շատ լաւն են, քանի որ հաճելի էին այդ օրերը եւ մարդկանց հետ շփումը: Անցկացրեցիք հետաքրքիր ու հաճելի դասեր, տարբեր խաղեր մեր շատ սիրելի ընկերների ու ընկերուհիների հետ: Նրանց կողմից ստացանք միայն ջերմութիւն ու սեր, մենք շատ կարօտ ենք եւ կը սպասենք ճամբարին:

Լիանա Յարութիւնեան

* * *

Երբ առաջին անգան ճամբարը բացուեց, ես շատ էի ուզում գալ: Ես եկայ եւ շատ մեծ տպաւորութիւն ստացայ, ծանօթացայ շատերի հետ, ունեցայ շատ լաւ ընկերներ: Ծամբարը իսկապէս շատ լաւ վայր է: Ծամբարում օրը շատ հետաքրքիր ու գուարճալի է անցնում:

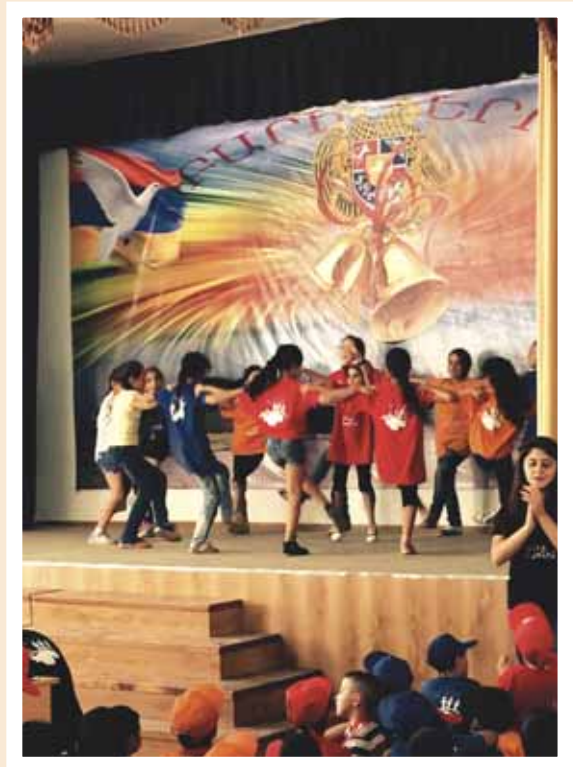
Մենք ճամբարում խաղում ենք, երգեր սովորում, դասախօսութիւններ անցկացնում: Եթէ յաջորդ տարի էլ լինի ճամբար, ես անպայման կը գամ:

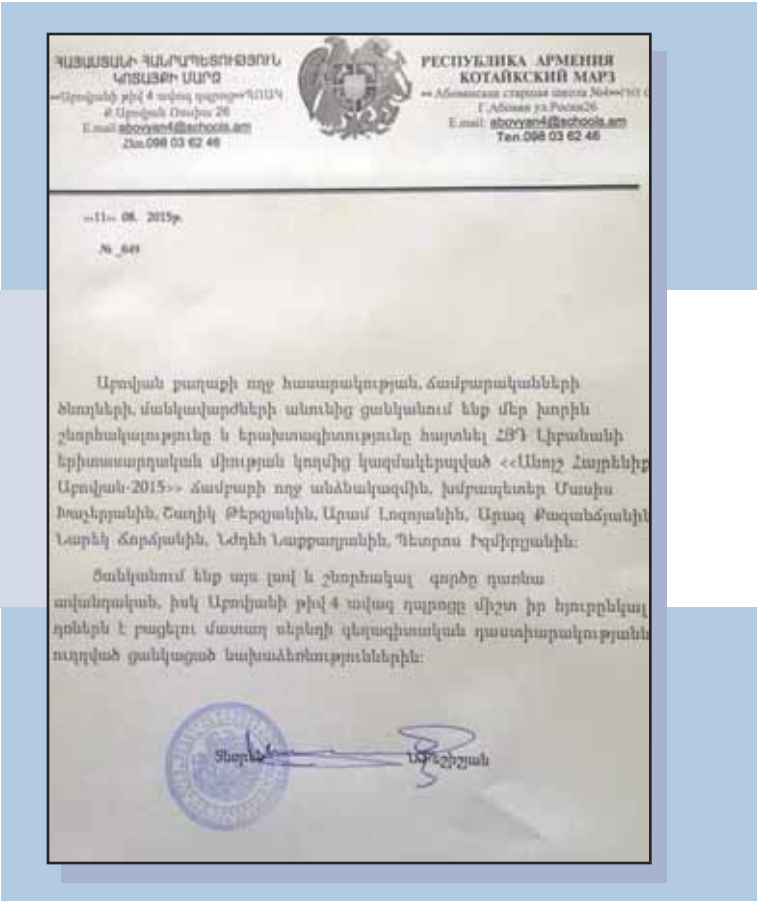
Աննա Ղազարեան

* * *

Երբ ես առաջին անգամ եկայ ճամբար, ինձ մօտ շատ լաւ տպաւորութիւն թողեց այստեղի մթնոլորտը եւ ամեն ինչը: Ես պատանեկանից եմ: Ինձ շատ է դուր գալիս այս ճամբարը: Ես սիրում եմ ՅՅԴ-ն եւ կ'ուզենայի ես էլ լինել ՅՅԴ-ի անդամներից մէկը:

Լիլիթ Վարդանեան

Հայաստանի Հանրապետության Կոտայքի մարզի Աբովյան քաղաքի թիվ 4 աւագ դպրոցի տնօրէնութիւնը իր շնորհակալութեան խօսքը յայտնած է ՀՅԴ ԼԵՄ-ի կազմակերպած ճամբարին:

Դպրոցին տնօրէնութիւնը շնորհակալական յատուկ նամակ մը ուղարկած է ԼԵՄ-ի ընկերներուն: Նամակը տեսնել կողքին:

**ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿԻ
ԼԵՄ-ի
2016-ի
ՕՐԱՅԻՆՈՅԹ**

ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻ ԱՐԺԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

15 օրուան ընթացքին մայրենի հողս տեսնելով, կրցայ կեանքիս երազը իրականացնել: ՀՀԴ ԼԵՄ-ի կազմակերպած գործուղումին ընթացքին մենք կրցանք իրագործել մեր պատրաստած ծրագիրը: Գործուղման ընթացքին շատ գիտելիքներ սորվեցանք 280 պատանիներեն, նոյնքան ալ փոխանցեցինք անոնց: ՀՀԴ ԼԵՄ-ի կատարած աշխատանքը իսկապէս գնատատանքի արժանի է, եւ հպարտութեամբ պետք է ըսել, որ այսպիսի աշխատանքով մը ԼԵՄ-ը ծառայած կ'ըլլայ Հայաստանին եւ հայ պատանիներուն: Ուստի, այլ աշխատանքներու կողքին ԼԵՄ-ը պետք է անպայման շարունակէ այս օգտաշատ ծրագիրը:

Պետրոս Իզմիրլեան
ՀՀԴ ԼԵՄ-ի «Ռաֆֆի» մասնաճիւղ

ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Մեր վերջին բառերը եղան ոչինչ, միայն մեր արցունքոտ աչքերը նկարեցին այդ վերջին պատկերը եւ անմոռանալի յիշատակ մը փորագրեցին մեր սրտերուն մէջ: Այսպէս էին մեր բաժանումի վայրկեանները: Ամենէն դժուար երկու վայրկեանները եղան, երբ ծանօթանալէ ետք այդ հրաշալի պատանիներուն՝ բաժնուեցանք անոնցմէ, այդ

պատանիներէն, որոնք մասնակցեցան ՀՀԴ ԼԵՄ-ի ճամբարին, եւ որոնք մեզ դիմաւորեցին սրտագին կերպով: Յաճախ նոյն հարցումը կը մտաբերեմ, արդեօք կարելի՞ է 15 օրուան ընթացքին կապուիլ բոլորովին անծանօթ պատանիներու եւ չկրնալ բաժնուիլ անոնցմէ: Հրաշալի փորձառութիւն մը ապրեցայ շնորհիւ ԼԵՄ-ի կողմէ կազմակերպուած ճամբարին: Սկսած աշխատանքը ամէն գնով շարունակելու եւ փորձառութիւնն ու գործը այլ ԼԵՄ-ական ընկերներու եւ Հայաստանի ու Արցախի պատանիներուն տալու կարիքը կը զգամ: Փոխադարձ օգտակարութիւն ունեցող ծրագիր է ՀՀԴ ԼԵՄ-ի կազմակերպած գործը, ուստի անպայման շարունակելու, սփիւռքի երիտասարդութեան ներդրումը այս ծրագիրին մէջ տեսնելու անհրաժեշտութիւնը կը զգամ:

Մարիթա Պարտազճեան
ՀՀԴ ԼԵՄ-ի «Հայաստան» մասնաճիւղ

ՀԱՅՐԵՆՆԻՔ... ՄՈԳԱԿԱՆ ԱՉԴԵՑՈՒԹԻՒՆ

Ինչքան մեծ ու բարդ բառեր գործածեմ չեմ կրնար նկարագրել իմ զգացումներս, զորս ունեցայ Հայաստանի եւ մանաւանդ Արցախի Մարտունի քաղաքին մէջ:

Չորեքշաբթի, 29 յուլիսը անմոռանալի թուական մըն է: Անմոռանալի վայրկեաններ ապրեցանք ընկերներս եւ ես: Օդանաւը էջք կատարեց Չուարթնոց օդակայանը:

Աւելորդ է ըսելը, թէ ի՞նչ գեղեցիկ ու դիւթիչ է Երեւանը: Թէեւ ես հեռու էի այն վայրէն, զոր տուն կը կոչէի, սակայն շրջապատս շատ հարազատ կը թուեր ինձի, կարծես առաջին անգամ ըլլալով կը զգայի, որ ես կը պատկանիմ տեղի մը:

Սիրելի՛ ընթերցող, դուք կը կարծեք, թէ կը չափազանցեմ, քանի որ ընդամենը մէկ օր էր իմ կեցութիւնս Հայաստանի մէջ, սակայն կը վստահեցնեմ, որ այդ 24 ժամերը մոզական ազդեցութիւն ձգեցին վրաս, գտնուելով հողի մը վրայ, որուն անցեալը մաս կը կազմեր իմ ներկա-

յիս, եւ ես անոր պատմութեան մէկ մասնիկն եմ:

Հինգշաբթի, 30 յուլիսը ուրիշ անմոռանալի օր մըն էր: Արցախ պիտի երթայինք: Տեսնելով Երեւանի գեղեցիկ ու տպաւորիչ տեսարանը, ուղեկիցներս ու ես՝ բաժնուելու ցաւը մեր սրտին մէջ, ճամբայ ելանք դեպի ազատագրուած հայրենի Արցախ:

Երեւանէն Արցախի Մարտունի քաղաքը ութ ժամ տեւող ճամբորդութիւն մըն էր, որուն ընթացքին բոլորս այնքան ոգեւորուած էինք, որ տաք օդն ու քունը չկրցան յաղթահարել մեզ, ու մեր աչքերը պատուհանէն դուրս լարած, կը փորձէինք Նոյնիսկ գանոնք չթարթել, որպէսզի ակնթարթի մը մէջ տեսարան մը, վանք մը, եկեղեցի մը եւ կամ հնութիւն մը իսկ չվիրպեր մեր աչքէն: Կ'ուզէինք ամեն բան անխտիր տեսնել:

* * *

Գեղեցիկ բնութեամբ օժտուած քաղաք մըն է Մարտունին: Կանաչազարդ ու սլացիկ լեռներով շրջապատուած վայր մը, սակայն բնութիւնն ալ իր կարգին ունի իր թշնամին, այս պարագային՝ կրակը: Օդի կիզիչ պայմաններուն պատճառով, կրակ կը յառաջանար, ու այդ դալարագեղ սարերը եւ հարթ տարածութիւնները հրէշային բոցերու զոհը կը դառնային:

Վերջապէս հասանք որոշուած վայրը: Չափազանց յոգնած էինք, կ'ուզէինք մտնել մեր բնակավայրը ու հանգստանալ, բայց մեր յոգնածութիւնն ու ուժաթափութիւնը անհետացան, երբ ծանօթացանք մեր արցախցի ընկերուհի Ալոնայի եւ մօրը՝ տիկին Տատամեանին, որոնք իրենց տան դռները բացած, սրտաբաց ու բարձր տրամադրութեամբ ընդունեցին մեզ: Մեր կեցութեան օրերուն տիկին Տատամեանը շատ լաւ հիւրընկալեց մեզ, բոլորիս մօտեցաւ մայրական սիրով ու հոգածութեամբ: Հիանալով այս վարուելակերպին, չենք կրնար չիշել այն երգին բառերը, որ կ'ըսէ.

**Պատուել գիտէ միշտ իր հիւրին,
Գիտէ գինը աղ ու հացի,
Միշտ հիւրասեր ու միշտ բարի,
Միշտ սրտաբաց Ղարաբաղցին:**

Ուրբաթ, 31 օգոստոսը ճամբարի առաջին օրն էր, Նելսոն Ստեփանեան ՄԷԿ միջնակարգ դպրոցին մէջ: Իւրաքանչիւր օր յատուկ ու տարբեր էր նախորդէն: Միօրինակութիւն չկար: Ամէն օր հագիւ մեր իջեւանած տան դուռը կը բանայինք, որ ուղղուէինք դէպի դպրոց, արդէն պատանիները կանգնած կը սպասէին, որպէսզի ընկերակցեին մեզի դէպի դպրոց, իսկ ճամբուն ընթացքին ուրիշներ ալ կը միանային այն մտավախութեամբ, որ շրջանին անծանօթ ենք ու կրնանք կորսուիլ:

Մեզի աւելի ուրախութիւն պատճառեց մասնակցողներուն թիւին յաւելումը, անիկա շատ արագ 150-էն հասաւ 180-ի: Հոս զգացինք, որ շատ դժուար պիտի ըլլար իրենցմէ բաժնուիլը, մենք ալ նոյնը պիտի չըլլայինք այս փորձառութենէն ետք:

Պատանիները ճամբարի դասապահերուն ընթացքին ծանօթացան ՀՀ Դաշնակցութեան պատմութեան ու հայոց մղած պայքարներուն, ճանչցան ձեւերն ու միջոցները, որոնցմով հայը կրցաւ լսելի դարձնել իր պահանջը՝ ազատութեան եւ իրաւունքի, զրուցեցինք Ղարաբաղեան պայքարին մասին: Այն ատեն պատանիներէն մէկը ըսաւ. «Հայրս աշխատում է պաշտպանողական բանա-

կում: Ես շատ հպարտ եմ, որ հայրս յանուն իր ազգի եւ ընտանիքի, կեանքն է տալիս հայրենիքին»: Անոնք սորվեցան ու երգեցին ՀՀ Դաշնակցութեան երգերը, յօրինեցին Նոր կանչեր, բայց սորվիլը միայն իրենցմով սահմանափակուած չէր: Մենք ալ մեր կարգին գիտցանք իրենց ձգտումները, ապագայի երազները ու իրենց մղած ամենօրեայ պայքարի մասին:

Իսկ Ղարաբաղի լեզուն, ա՛խ այդ լեզուն. չենք կրնար չանդրադառնալ անոր: Ամէն անգամ որ արեւմտեանհայերէնի հնչումով խօսէինք, փոքրիկները կը սրբագրէին ու քանի մը տքնաջան փորձերէ ետք, երբեմն կը յաջողցնէինք առօրեան խօսակցութիւնը, իսկ չյաջողելու պարագային՝ կուշտուկուռ կը խնդային:

* * *

Ճամբարի փակման հանդէսէն օր մը առաջ երեք մասնակիցներուն հետ հրաժեշտի հաւաք կազմակերպեցինք: Ներկաները՝ խանդավառ, անուշեղէններով եկած էին մեր տունը, ուր խորոված ըրինք, երգեցինք, կատակ-ծիծաղներ ըրինք, հաճելի պատմութիւններ պատմեցինք, շուրջպար պարեցինք ու գոհունակ բաժնուեցան մեզմէ:

Յաջորդ օրը հանդէսն էր: Բոլոր մասնակիցները որոշուած ժամէն շատ առաջ ներկայ էին՝ խանդավառ եւ ուրախ, բայց միաժամանակ զգալի էր անոնց քօլարկուած բաժանման տխրութիւնը: Հանդէսը հեզասահ ու յաջող ընթացաւ: Յայտագիրը ընդգրկեց ճամբարին ընթացքին կատարուած աշխատանքին մասին պատրաստուած տեսերիզի մը ցուցադրումը, ուր հանդիսատեսները իրենց գոհունակութիւնը կ'արտայայտէին բռուն ծափահարութիւններով: Պատանիները պարեցին ու երգեցին ճամբարի ժամանակ սորված իրենց պարերն ու երգերը, ներկաները եւս երբեմն ոգէտորուած կը մասնակցէին երգերուն:

«Անուշ հայրենիք» ճամբարի միջոցաւ մեզի առիթ ընծայուեցաւ սփիւռք-հայրենիք կապեր մշակելու եւ ընկերութիւններ կազմելու Արցախի ապագայ սերունդին հետ՝ փոխանցելով անոնց Դաշնակցութեան շունչն ու ոգին:

Սարինա Տարապի
ՀՀԴ ԼԵՄ-ի «Ա. Շիրակեան» մասնաճիւղ

125-ԱՄԵԱՅ, ԲԱՅՑ ՄԻ՛ՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ

125 տարիներ առաջ հայ ժողովուրդի դարերու երկունքէն ծնունդ առաւ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը՝ հայու ազատագրական պայքարի դրօշն իր ձեռքին:

125 տարիներ առաջ ծնունդ առաւ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը՝ պատմական այնպիսի պահու մը, երբ գերեզարուած բովանդակ ազգի մը՝ հայութեան հալածանքի, կեղեքումի եւ կործանումի դէմ անդուլ պայքար մղելու հրաբուխը սկսած էր ժայթքիլ արդէն :

125 տարիներ առաջ ծնունդ առաւ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը՝ պոռթկացող հայուն նոր յոյսեր, երազներ ու իղծեր ներշնչելու:

125 տարիներ առաջ ծնունդ առաւ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը՝ իր էութեան իբրեւ իմաստ ճշդելով հայ մարդուն ու հաւաքականութիւններուն փրկութիւնն ու ազատութիւնը, այսպիսով բախտորոշ դերակատարութիւն ունենալով՝ հայոց պատմութեան այս նոր հանգրուանին:

Իրարու շաղկապուած ու միացած քաղաքական եւ յեղափոխական ինքնուրոյն զոյգ նկարագիրներով օժտեալ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը 125 տարուան իր դժուարին երթին ընթացքին հսկայական գործունեութիւն ունեցած է՝ միշտ ու միշտ վայելելով հայ ժողովուրդին անվերապահ նեցուկը, հարազատ հասկացողութիւնը, ամուր հաւատքն ու խոր վստահութիւնը:

Իսկ դաշնակցական անունը կրելու արժանի է ամէն անհատ, որ լաւապէս ըմբռնած է հայութեան ծառայելու նուիրումի այս հզօր դպրոցին՝ Հայ յե-

ղափոխական դաշնակցութեան վեհ սկզբունքներն ու գաղափարաբանութիւնը, խորապէս համոզուած Դաշնակցութեան ծրագիրով եւ կամովին պատրաստ՝ այս բոլորը նուիրագործելու եւ իրականացնելու:

Դաշնակցութեան 125 տարիներու նուիրական գործունեութիւնը կու գայ յայտնաբերելու դաշնակցական նկարագիրին վարկն ու հարազատութիւնը հայ հաւաքական կեանքին մէջ, անոր տիպարին յատկանշական գիծերը, որոնք կը սահմանուին հիմնականին մէջ դաշնակցականի անձնուեր ծառայութեան եւ անշահախնդիր յատկութեամբ, արդարեւ, դաշնակցականը գերազանցապէս ընկերասեր է եւ արդարադատ: Դաշնակցականը խիզախ ու վեհ է, բայց համեստ: Դաշնակցականը քաջարի է եւ մարտունակ. կռուիլ գիտէ դաշնակցականը, երբ վտանգը զգայ, բայց նոյնքան մտաւորական է եւ ուղղամիտ, կամքի տէր է եւ յարատւող: Լայն է սիրտը դաշնակցականին, հոգին ամուր, հաւատքը կոռ. կը հաւատայ գաղափարին, Դաշնակցութեան վսեմ գաղափարին, հայ ժողովուրդի հարազատ միջավայրէն ծնած ու նոյն այդ միջավայրը շերմացնող լուսաշող այդ գաղափարին. գաղափարապաշտ է վերջապէս դաշնակցականը: Դաշնակցականը անկեղծ այն հայն է, որ ամէն բանէ աւելի կը սիրէ իր ազգն ու հայրենիքը: Գերազանցապէս հայրենասէր է, բայց ոչ ազգայնապաշտ ըլլալու կոչուած: Կը սիրէ եւ կ'արժեւորէ հայկականը, առանց սակայն արհամարհելու օտարին լաւն ու ազնուա-

կանը: Դաշնակցականը յեղափոխական է, միշտ ըմբոստ է եւ վճռական ընդդէմ վատին, անիրաւին, անարդարին: Միաժամանակ սակայն իր ըմբոստութիւնը կը խոնարհի կարգապահութեան առջեւ, հաւատարիմ իր սուրբ գործին: Բացառութիւններ միշտ եղած են ու պիտի ըլլան, թուլամորթներ միշտ եղած են ու պիտի ըլլան, անհնազանդներ եւ անկարգապահներ միշտ եղած են ու պիտի ըլլան, դաւաճաններ ալ միշտ եղած են ու պիտի ըլլան: Սակայն Դաշնակցութեան սկզբունքները միշտ եղած են ու պիտի մնան այնքան ամուր ու խրոխտ, որ ո՛չ մէկ ուժ պիտի յաջողի զանոնք խախտել ու խորտակել, քանի անոր արմատները մխրճուած են շատ խոր, հայ ժողովուրդի արիւնտ պատմութեան ամէն մէկ հանգրուանի տարածքին:

125 տարիներ առաջ ծնունդ առած Զայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը այսօր խիզախօրէն կը պատրաստուի ստանձնել շատ անելի հասուն եւ նպատակասլաց աշխատանքներ տանելու պարտականութիւն: Եւ եթէ անցնող 125 տարիներուն ընթացքին Զայ յեղափոխական դաշնակցութեան անկեղծ զինուորի վարքագիծը գնահատողը հիմնականօրէն երիտասարդութիւնը եղած է, ապա ներկայի ամէնէն բարդ եւ ծանր պայմաններուն մէջ նաեւ երիտասարդութիւնն է հայու արժեքներուն իրաւատէրն ու պաշտպանը, Զայ դատի ամէնէն անկեղծ զինուորը եւ Զայ յեղափոխական դաշնակցութեան կենդանի գործունեայ անվարան նուիրեալը:

125 տարիներ առաջ ծնունդ առած Զայ յեղափոխական դաշնակցութեան հովանիին տակ հասակ նետած հայ երիտասարդ սերունդները միշտ ալ հաւատացած են եւ կը շարունակեն հաւատալ Զայ դատի պայքարին առաջադրած անսակարկ իրաւունքներու ձեռքբերումին, ինչպէս նաեւ արդար ու հզօր Զայաստանի պետականութեան ստեղծումին:

125 տարիներ առաջ ծնունդ առած Զայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը իր հիմնադրութեան առաջին իսկ օրերէն պայքարած է թրքական իշխանութեան բռնատիրութեան դէմ, անոր կատարած կեղեքումներուն եւ կոտորածներուն դէմ: Չանազան արշաւանքներ ու կռիւներ մղած է պատժելու համար բոլոր անոնք, որոնք վնաս հասցուցած են հայ ժողովուրդին: Զայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը պաշտպանած է հայ ժողովուրդը, անձնուիրաբար եղած է հայ մանուկին ու ծերունիին պատնէշ ու պահպանած հայ կիներուն ու աղջիկներուն պատիւը: Մղած է բազմաթիւ

կռիւներ, նուաճած է յաղթանակներ եւ կերտած է անկախութիւն, հանրապետութիւն կառուցած է՝ մէկ դրօշի տակ համախմբելով դարերով ցիրուցան ապրող հայերը: Արդարադատ բազուկներու շնորհիւ Զայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը պատժած է Զայոց ցեղասպանութեան հիմնական դերակատարները: Սփիւռքը համահայկական օրակարգերով ապրող տարածք պահելու գոյապայքար մղած է եւ կը մղէ մինչեւ օրս: Զայ դատի արդարացի լուծումը միջազգային ատեաններուն մէջ կարելոր օրակարգերու վերածած է՝ բարձրացնելով հայութեան արդարութիւն պահանջող ձայնը: Զայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը խթանիչ ուժը եղած է Արցախի ազատագրական պայքարին: Ու մինչեւ օրս Զայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը հաստատ կը մնայ իր ազգային եւ հասարակական համոզումներուն, ինչպէս նաեւ քաղաքական եւ տնտեսական իր բոլոր առաջադրանքներուն վրայ՝ առանց երբեք կորսնցնելու իր յեղափոխական ոգին:

125 տարիներ առաջ ծնունդ առած Զայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը մինչեւ օրս կը շնչէ ու կը ներշնչէ պայքարի ոգին հայութեան տարբեր սերունդներու մէջ, նաեւ շնորհիւ անթիւ ու անհամար նուիրեալներու, որոնք օր ու գիշեր անդուլ կամքով՝ գրիչով, բահով ու նաեւ զէնքով հայու վայել սխրանքով պայքար մղած են հայ ժողովուրդին ու հայրենիքին համար: Անոնք երբեմն ենթակայ եղած են հալածանքի, քստրի, բանտի ու կախաղանի, անտեսելով իրենց անձնական «Ես»-ը՝ յանուն հաւաքական շահերու ու ազգի բարօրութեան: Մեր պարտքն է այսօր խոնարհիլ հերոսներու այս փաղանգին դիմաց, հպարտանալ անոնցմով եւ ներշնչուած անոնց հերոսական կամքէն, շարունակել մեր սրբազան երթը անոնց արեամբ ոռոգուած ուղիէն ընթանալով:

125-ամեայ, բայց միշտ երիտասարդ այս կուսակցութիւնը տակաւին շատ նպատակներ ունի իրագործելիք, հայու պայքարի ճանապարհներու դարաւոր ուղեւոր մը՝ ան տակաւին երկար ճամբայ ունի կտրելիք, փշոտ ու քարքարոտ ճամբաներ, սակայն այսօր անելի քան երբեք բովանդակ հայութիւնը կը հաւատայ, թէ անոր յեղափոխական ու պայքարի կրակով ջերմացած սիրտը տկարութիւն չի ճանչնար եւ այդ սրտի բոցով է, որ պիտի լուսաւորէ հայ ազգին ապագան:

Վ. Ե.

ՀՅԴ ԼԵՄ-ի «Ա. Շիրակեան» մասնաճիւղ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ՀՅԴ ԼԵՄ-ի Տարեկան Բանակում

Կազմակերպութեամբ ՀՅԴ ԼԵՄ-ի Կեդրոնական վարչութեան, կիրակի, 23 օգոստոս 2015-ին տեղի ունեցաւ ՀՅԴ ԼԵՄ-ի տարեկան բանակումը՝ Այնճարի մէջ: Բանակումը նուիրուած էր գաղափարի մարտիկ Սարգիս Չէլթեանի առեւանգման 30-ամեակին: 190 բանակողներ, խմբապետներ եւ կազմակերպիչներ իրենց օրը սկսան արցախեան ազատամարտի նահատակ Միեր Ջուլիաճեանի հոգեհանգստեան արարողութեամբ եւ ՀՅԴ ՉՈՍ-ի հետ գործակցաբար յիշատակի ձեռնարկով մը՝ «Սարգիս Չէլթեան» ժողովրդային տան մէջ:

Բանակումին պաշտօնական բացումը կատարուեցաւ Այնճարի ԼԵՄ-ի բանակավայրին մէջ՝ «Մշակ բանուոր» քայլերգով ու Հայաստանի, Լիբանանի եւ ՀՅԴ-ի դրօշներուն բարձրացման արարողութեամբ: Ապա յաջորդաբար խօսք առին ՀՅԴ ԼԵՄ-ի Կեդրոնական վարչութեան ատենապետը, ՀՅԴ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէի ԼԵՄ-ի ներկայացուցիչը եւ Արցախէն եկած բանակումի ընդհանուր հերթապահը:

Բանակողները բաժնուած էին վեց խումբերու՝ Արա Գըրճըլեան, Վաչէ Տաղլեան, Սեդրակ Աճեմեան, Սարգիս Աբրահամեան, Սիմոն Եահնէեան եւ Կարօ Գոլանճեան անուանումներով: Բանակումը, որ տեւեց մինչեւ 30 օգոստոս, ունեցաւ իր յատուկ դաստիարակչական եւ մարզական ծրագիրը: Դասախօսութիւններու, գրոյցներու, խմբային աշխատանքներու եւ լսատեսողական զանազան միջոցներու ճամբով բանակողները լսեցին ու ծանօթացան ՀՅԴ պատմութեան, Հայաստանի, Թուրքիոյ եւ Միջին Արեւելքի քաղաքական խնդիրներուն, ինչպէս նաեւ ընկերային եւ գաղութային հարցերուն:

Մէկ շաբթուան ընթացքին Լիբանանի բոլոր շրջաններէն բանակավայրին մէջ համախմբուած ԼԵՄ-ականները առիթ ունեցան վերանորոգելու իրենց ուխտը՝ հաւատարիմ մնալու հայ ազգի սրբազան դատին ու երկարաշունչ պայքարին:

ՀՀԴ ԼԵՄ-ի Մտային Խաղերու Մրցում

Կազմակերպութեամբ ՀՀԴ ԼԵՄ-ի Կեդրոնական վարչութեան Դաստիարակչական յանձնախումբին, կիրակի, 18 հոկտեմբեր 2015-ին տեղի ունեցաւ մտային խաղերու մրցում:

Մրցումը կ'ընդգրկէր զանազան խաղեր, որոնց մասնակցեցան ԼԵՄ-ի մասնաճիւղերէ անդամներ:

Խաղերը վերջ գտան հետեւեալ արդիւնքներով.

Այ. Զիւլի հարցումներ. առաջին՝ «Արշաւիր Շիրակեան», երկրորդ՝ «Շահէն Մեղրեան», «Հայաստան», երրորդ՝ «Շաւարշ Միսաքեան» մասնաճիւղեր:

«Թինք աութսայտ տը պաքս». առաջին՝ «Շաւարշ Միսաքեան», «Հայաստան», երկրորդ՝ «Արշաւիր Շիրակեան», «Արաբօ», երրորդ՝ «Հրայր Դժոխք», «Շահէն Մեղրեան»:

Խաչբառ. առաջին՝ «Շաւարշ Միսաքեան», երկրորդ՝ «Հրայր Դժոխք», երրորդ՝ «Արշաւիր Շիրակեան»:

Ճատրակին յաղթականն էր «Հայաստան» մասնաճիւղը:

Ռուպիեքզ Զիւլայ՝ յաղթականն էր «Հայաստան» մասնաճիւղը:

Սուտոքուին երեք յաջորդական դիրքերը գրաւեցին «Շահէն Մեղրեան», «Արշաւիր Շիրակեան», «Շաւարշ Միսաքեան» մասնաճիւղերը:

Մրցումները ընթացան լուրջ եւ խանդավառ մթնոլորտի մէջ, աւարտին տեղի ունեցաւ հաճելի հաւաք:

ՀՅԴ ԼԵՄ-ի «Շ. Մեղրեան» Մասնաճիւղ «Փինկ փոնկ»-ի Մրցաշարը

Կազմակերպութեամբ ՀՅԴ ԼԵՄ-ի «Շ. Մեղրեան» մասնաճիւղի ընկերային յանձնախումբին, կիրակի, 8 նոյեմբեր 2015-ին, Չալքայի ՀՅԴ «Գ. Նժդեհ» ակումբին մէջ տեղի ունեցաւ ԼԵՄ-ի «փինկ փոնկ»-ի միջմասնաճիւղային մրցաշարը:

Մրցումին մասնակցեցան ԼԵՄ-ի մասնաճիւղերէ անդամներ: Խաղերը վերջ գտան հետեւեալ արդիւնքներով.

Առաջին՝ ՀՅԴ ԼԵՄ-ի «Արշալիր Շիրակեան» մասնաճիւղէն Ստեփան Թէքէլեան, երկրորդ՝ ՀՅԴ ԼԵՄ-ի «Ռաֆֆի» մասնաճիւղէն Դրո Զիլաքեան:

ՀՅԴ ԼԵՄ-ի «Ա. Շիրակեան» Մասնաճիւղ «Մինի ֆութպոլ»-ի Մրցաշարը

Կազմակերպութեամբ ՀՅԴ ԼԵՄ-ի «Ա. Շիրակեան» մասնաճիւղի ընկերային յանձնախումբին, կիրակի, 9 նոյեմբեր 2015-ին, ազգային Լ. Եւ Ս. Յակոբեան քուլտուրային կենտրոնի մէջ տեղի ունեցան մասնաճիւղին կազմակերպած «մինի ֆութպոլ»-ի մրցաշարքին աւարտական խաղերը, որոնց մասնակցեցան ԼԵՄ-ի մասնաճիւղերէ եւ ԼԵՄ-ի բարեկամ անհատներէ կազմուած խումբեր:

Խաղերը վերջ գտան հետեւեալ արդիւնքներով.

Առաջին՝ ՀՅԴ ԼԵՄ-ի «Ա. Շիրակեան» մասնաճիւղին խումբը, երկրորդ՝ «Սալոն Գելօ»:

Լիզպոնի Հինգ Հերոս Տղոց Յիշատակի Ոգեկոչում

Կիրակի, 26 յուլիս 2015-ի երեկոյեան ժամը 8:00-էն սկսեալ Պուրճ Զամուտի Ազգային գերեզմանատունը խումներամ եւ մարդաշատ էր: Տարբեր տարիքի հայորդիներ փութացած էին իրենց յարգանքի տուրքը մատուցելու այն հերոս տղոց՝ Սիմոնի, Սագոյի, Վաչէի, Արայի եւ Սեդրակի, որոնք 32 տարիներ առաջ նահատակուեցան Հայ դատի ու պահանջատիրութեան ուժանակին ցնցումին հետ իրենց հերոսութեան բազինը կերտելով՝ համայն հայութեան իբրեւ ժառանգ ու կտակ:

Տարբեր սերունդի ներկայացուցիչներ եկած էին իրենց երախտագիտութիւնը յայտնելու իրենց անձնականը հաւաքականին համար զոհած օրինակելի տղոց:

ՀՀԴ ԼԵՄ-ի քարոզչական յանձնախումբին կազմակերպած Լիզպոնի հինգ տղոց նահատակութեան 32-ամեակին նուիրուած յիշատակի ձեռնարկին, որ կը կրէր «Նեմեսիսէն Լիզպոն, Լիզպոնէն դէպի Միացեալ Չայաստան» խորագիրը, սկիզբը ներկաները անոնց շիրիմին վրայ զետեղեցին ծաղիկներ եւ վառեցին մոմեր՝ իրենց յարգանքի տուրքը մատուցելու համար նահատակ հինգ հերոսներուն յիշատակին: Ապա, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ անոնց անմահ հոգիներուն համար՝ նախագահութեամբ Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ Շահէ եպս. Փանոսեանի եւ ներկայութեամբ թեմի քահանայից դասուն:

Ձեռնարկին բացումը կատարուեցաւ Լիզպոնի գործողութենէն կարգ մը հատուածներ ներկայացնող տեսերիզի ցուցադրութեամբ, որուն ընթացքին հնչեցին նաեւ Լիզպոնի հերոսներուն վերջին խօսքերը, մտածումներն ու պատգամները:

Կազմակերպիչ յանձնախումբին անունով բացման խօսքը արտասանեց Մեդրի Պապիկեան, որ դիտել տուաւ, թէ 32 տարիներ ետք Լիզպոնի հինգին պատգամը տակաւին վառ կը մնայ բոլորին մտքերուն եւ հոգիներուն մէջ՝ հաստատելով, որ

անոնց յիշատակին կազմակերպուած ձեռնարկը առիթ է վերանորոգուելու անոնց փոխանցած կտակով եւ վերահաստատելու, որ նոր սերունդները եւս պիտի շարունակեն պահանջատիրական ուղին:

Այս ցուցադրուեցաւ «Երկիր Մետիա»-ի պատրաստութեամբ տեսերիզ մը, որուն մէջ ներկայացուեցան Լիզպոնի գործողութիւնը ժամը ժամուն, սփիւռքի ու միջազգային անդրադարձները եւ Լիզպոնի հինգ հերոսներուն պատգամը՝ անոնց իսկ խօսքերով:

Օրուան բանախօս, ՀՅԴ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ երեսփոխան Յակոբ Բագրատունի լուսարձակի տակ առաւ Լիզպոնի հինգ տղոց գիտակից նահատակութիւնը, երբ իրենց արիւնը շաղախեցին մեր ժողովուրդի յաւերժութեան ու հայրենիքի գոյատեւման շարունակուող պայքարին՝ հաստատելով, որ անոնք իրենց նահատակութեամբ դարձան նոր լոյս ու յոյս, նոր աւիւն պարգեւեցին հայ ժողովուրդի պահանջատիրութեան պայքարին: Ան ըսաւ, որ հինգ երիտասարդ տղաքը կրնային կառչիլ իրենց անձնականին, ընտրել օտարացումի ուղին, սակայն անոնք որոշեցին քալել դէպի գագաթ, ճգմեցին իրենց ետը, արհամարհեցին նիւթը, խօսքի փոխարէն գործի լծուեցան:

Բանախօսը հաստատեց, որ վերջին հարիւրամեակի Հայ դատի հետապնդման ճամբուն զանազան հանգրուաններուն դրսեւորուած յեղափոխական անանդներն ու ոգիին

արտայայտությունները հիմնուած էին Հայկէն եկող ու հայութեան ազատ ինքնութեան պահպանման համար արձակուած նետին վրայ, որ կը շարունակուի նպատակասլաց կերպով ուղղուիլ մինչեւ ազատ, անկախ ու միացեալ Հայաստանի հաստատում եւ կայացում՝ աւելցնելով, որ այս շղթային զօրեղ արտայայտութիւնն էր Լիզպոնի տղոց նահատակութիւնը:

Յակոբ Բագրատունի իր խօսքին մէջ լուսարձակի տակ առաւ այն երեւոյթը, որ Հայաստանն ու Արցախը կը շարունակեն մնալ Թուրքիոյ եւ Ազրպէյճանի տեւական սպառնալիքներուն ենթակայ, Հայաստանէն դուրս եւս սփիւռքեան տարածքին ու Միջին Արեւելքի հայատրոփ գաղութներուն մէջ թրքական սպառնալիքը կը շարունակէ մնալ առկայ, ինչ որ կը նշանակէ, թէ Թուրքիա կը շարունակէ իր հայաջինջ քաղաքականութեան բանիւ եւ գործով կիրարկումը: Ան մտահոգութիւն յայտնեց նաեւ հայութենէն հեռանալու ազգաքանդ երեւոյթին մասին, որ մեծ հարուած է հայութեան: Այս բոլորին զուգահեռ բանախօսը նաեւ լուսարձակի տակ առաւ Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակին առիթով տեղի ունեցած տարբեր նախաձեռնութիւնները, որոնք ինքնին մեկական յաղթանակներ էին, սակայն իսկական յաղթանակին հասնելու համար կարիք կայ մարտունակ անանդներու ամրապնդման:

Օրուան պատգամաբերը հաստատեց, որ հայկական սահմանին հսկող զինուորը, հակաթուրք պայքարի իւրաքանչիւր դրսեւորում ներուժ եւ ապագայի տեսիլք կը ներշնչեն՝ թշնամիին ըսելու, որ հայութիւնը տերն է իր դատին, իր արժէքներուն, իր իրաւունքներուն:

Իր եզրափակիչ խօսքը երիտասարդութեան ուղղելով՝ Յակոբ Բագրատունի կոչ ուղղեց անոնց ըլլալու գործի մարդ, հատուցումի ու ազատագրութեան կռիւի իսկական զինուոր:

Ձեռնարկի աւարտին յուշանուէրներ յանձնուեցան Լիզպոնի տղոց ընտանեկան պարագաներուն:

Ձեռնարկը փակուեցաւ «Վերքերով լի»-ով:

Կը Յիշեմ

Եւ

Կը Պահանջեմ

